

Historiska Värdepapper

Nr 4 - Årgång 34 - Nov 2013

Svenska Föreningen för Historiska Värdepapper
The Swedish Society of Historical Certificates
www.historiskavardepapper.se

Välkomna till
SFHV:s AUKTION # 68
lördagen den 30 nov 2013 kl 11.00
med visning från 10.00.

Auktionen hålls på
Kungl. Myntkabinettet
Sveriges Ekonomiska Museum
Slottsbacken 6, Stockholm.

Besök även vår hemsida på Internet
www.historiskavardepapper.se

Sveriges sedelhistoria del 2

1835 gjorde färgade sedlar entré på marknaden. De var framställda vid Riksbankens pappersbruk i Tumba med en helt ny teknik. De tillverkades nämligen av tre lameller handgjort papper med klichétryck. Det mellersta lagret var försett med vattenmärken med olika blomstermotiv beroende på sedelns valör. En viktig anledning till de svenska sedlarnas förnyelse var att man ville försvåra sedelförfalskning. Detta brott var förenat med dödsstraff enligt Kungl. Kungörelsen af den 8 Julii 1818. Därför försågs varje sedel med följande varningstext: "Den som denna sedel efterapar eller förfalskar skall warda hängd". Det var först 1858 som detta dödsstraff avskaffades.

Enligt bankreglementet hade sedlarna olika färg beroende på valör. Sammanlagt utgavs åtta va-

lörer i tre format och fyra huvudfärger: blå, gul, grön och röd. De sedlar som utgavs på 1830-talet var alla försedda med seriebokstav, serienummer och namnteckningar i handskrift. Fr.o.m. 1840 var dessa uppgifter tryckta med en sedelnumereringsmaskin som uppfunnits av Ferdinand Tollin med hjälp av Alfred Nobels far Immanuel. Den nya metoden för färgning av papper uppfanns emellertid av sedelgravören Carl Abraham Broling, dåvarande föreståndare vid sedeltryckeriet i Tumba.

Efter diskonternas avskaffande 1817 började flera företag på bruksorter att ge ut assignationer (eg. checkar) utställda på resp. brukskonto hos Riksens ständers bank. Dessa assignationer löd på 20 riksdaler banco eller högre belopp.

Bildandet av privatbanker initie-

John Örtengren, fil dr
SFHV's ordförande

rades av en kungörelse den 14 januari 1824 som förordade att bolag vars ändamål är att låna ut pengar kan ansöka hos Kungl. Maj:t om tillstånd, åtföljt av bolagsregler och utlåningsreglemente, varvid oktroj kunde beviljas på högst 10 år. När Skånska privatbanken i Ystad, fr.o.m. 1857 benämnd Skånes Enskilda Bank, inledde sin verksamhet 1831 började man samtidigt att ge ut egna sedlar i form av räntelösa depositionsbevis som alla lydde på 20 riksdaler.

År 1850 fanns det 8 svenska privatbanker. Under resten av 1800-talet tillkom i Sverige 31 sedelutgivande enskilda banker. Alla dessa banker följde landets första aktiebolagslag som antogs 1848. Det dröjde sedan ända till 1886 innan en särskild lag för bankaktiebolag tillkom.

Historiska Värdepapper

Nr 4 - Årgång 34 - November 2013

Svenska Föreningen för Historiska Värdepapper, SFHV, Box 16 246, 103 25 Stockholm. info@historiskavardepapper.com

Ordförande/ansvarig utgivare:

John Örtengren, arb. 08-96 69 10
fax 08-35 09 56, j.ortengren@tele2.se

Redaktör:

Per-Göran Carlsson, 0763-15 33 99
pgc21@hotmail.com

Kassaförvaltare:

Marita Strandberg, 08-611 01 10
fax 08-611 32 95
info@aktiesamlaren.se

Sekreterare:

Amelie Hjelmstedt, 018-20 89 28
amelie-h@algonet.se

Auktionskommissarie:

Bo Niklasson, 016-13 48 84
070-629 09 58
niklassonbo@telia.com

Övriga ledamöter:

Ian Wiséhn, 08-5195 5344, fax 08-411 22 14

Suppleanter:

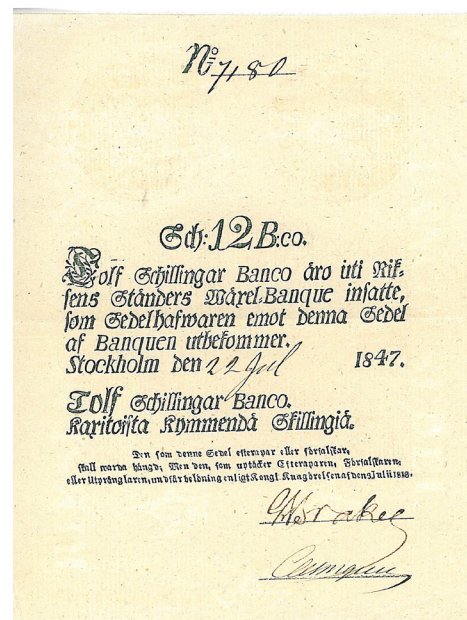
Hans-Göran Nilsson 08-20 89 00
Birger Strandberg, 08-611 01 10
Haidy Tordendahl, 08-611 29 01

Produktion:

EskilstunaMagasinet, Eskilstuna
© Historiska Värdepapper 2013

Som medlem har du rätt att delta i föreningens aktiviteter och får vårt medlemsblad. Årsavgiften 300 kr för fysiska personer och 2000 kronor för juridiska personer inbetalas på föreningens postgiro 438 91 79-5 eller bankgiro 709-5110.
For members living outside Sweden fee for 2013 is 300 SEK (EUR 40, GBP 40 or USD 50). Please send cash or International Money Order.

Filialbankerna var egentligen privata banker med oktroj av samma slag som de enskilda bankerna. De fick dock inte utge egna sedlar, varför de i stället utgav assignationer i valörerna 100, 500 och 1000 riksdaler utställda på Riksbankens ständers bank med sina egna hos riksbanken insatta medel som säkerhet.

1897 avskaffades de privata affärsbankernas rätt att ge ut sedlar fr.o.m. år 1903. Därefter erhöll Riksbanken (f.d. Riksbankens ständers bank) monopol på den svenska sedelut-

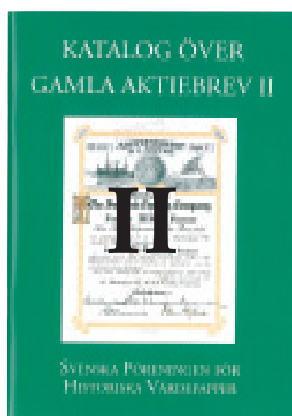
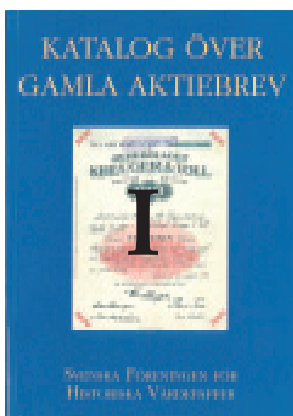
givning, vilket den fortfarande har.

Det förtjänar att nämnas att den svenska sedelvalutan var säkrad av guld från år 1874, då guldmyntfot infördes i Sverige i likhet med de flesta andra länder, fram till 1931, vilket innebar att papperssedlarna kunde bytas ut mot guld. Enligt den svenska grundlagen bestod denna skyldighet ända till år 1975.

1911 infördes Lagen om bankrörelse. Enligt denna lag delades de svenska bankerna in i aktiebolag

och banker med solidariskt ansvariga stiftare (enskilda banker och folkbanker). Därutöver fanns även kreditkassor och sparbanker. Idag regleras de svenska bankernas verksamhet av 2004 års lag om bank- och finansieringsrörelse, vilken lag dock inte gäller Sveriges riksbank eller Riksgäldskontoret. För riksbanken gäller 1988 års lag om Sveriges riksbank som enligt regeringsformen är rikets centralbank, direkt underställd riksdagen. För Riksgäldskontoret gäller 1988 års lag om statens upplåning och skuldförvaltning.

Av John Örtengren

Nu kan du köpa våra kataloger, I och II, över gamla aktiebrev.

Katalog I för 75:- + porto 42:- totalt 117:-

Katalog II för 100:- + porto 30:- totalt 130:-

eller båda för 150:- + porto 54:- totalt 204:-

Sätt in pengarna på föreningens pg 438 91 79-5 eller bg 709-5110 och böckerna kommer som ett brev på posten. *Glöm inte ange namn och postadress!*

Höstauktion # 68 – auktionsregler

Höstauktion # 68 hålles lördagen den 30 nov 2013 kl. 11.00 på Kungl. Myntkabinettet, Sveriges Ekonomiska Museum, Slottsbacken 6, Stockholm. Visningen börjar kl. 10.00.

Inköpta objekt skall mot betalning, gärna check, avhämtas omedelbart efter auktionens slut. Ej avhämtat material sändes mot postförskott, varvid porto tillkommer.

Ej närvarande medlemmars uppdrag för inrop eller postombud mottages av auktionskommisarie Bo Niklasson, Box 3010, 630 03 Eskilstuna. Tel 016-13 48 84. Anbudet måste vara inne senast måndag 25 nov. Insända anbud skall ange ett bestämt högsta bud för ett bestämt objekt.

ANBUDSVILLKOR

- De i auktionsförteckningen ut-satta priserna är utropspriser, objekten kan säljas såväl under som över dessa.
- Inköpsuppdrag till auktionen utförs kostnadsfritt. I händelse av

flera identiska bud skall förtur ges åt det först poststämplade.

- Skriftliga uppdrag ställs till auk-tionskommisarien.
- Auktionsledningen avgör eventuella tvistefrågor i samband med budgivningen och äger dessutom rätt att slå samman, utesluta och ändra ordningsföljden mellan objekten i förhållande till katalogen, om så visar sig nödvändigt.
- Inropade objekt översändes snarast möjligt med tillägg av försäkrings- och portokostnader. Alla avgifter som måste erläggas i annat land, såsom tull, moms eller dylikt, skall i sin helhet betalas av köparen. Det åligger köparen att tillse att gäl-lande tull- och valutabestämmelser efterföljs i samband med köpet och vi fräntager oss allt ansvar för eventuella överträdelser av dessa.
- Varje rättsfråga som kan uppstå på grund av denna auktion skall hänskjutas till Stockholms tingsrätt, vilken skall tillämpa svensk lagstiftning.

AUKTIONSVILLKOR

- Föreningen uttager en avgift på 10 % av inlämnaren på varje objekts uppnådda försäljningspris. 15 % ut-tages dessutom av köparen på varje objekts uppnådda försäljningspris. Utjämnning till helt krontal tillämpas. Lägsta bud 50 kr.
- Vid eventuella returer uttager föreningen en avgift på 10 % av begärt minipris.
- Redovisning sker senast 6 veckor efter auktion.
- Objekten säljes i befintligt skick och kan beses 1 timme före auktionen.
- Vid en retur från köparen har föreningen rätt att återlämna objektet till inlämnaren och uttaga en avgift av 10 % på minipriset.
- Reklamation skall för att beaktas inkomma senast en vecka efter auktionen. Inlämnat auktionsmaterial sändes på eget ansvar till föreningen.

Kvalitetsklasser

- 0 (UNC) Ocirkulerad aktie utan vikning.
01 (EF) Obetydligt hanterad aktie utan vikning.
1+ (VF) Obetydligt sliten aktie, vikt men ej trasig/nött.
1 (F) Sliten aktie utan veck eller pappersförlust.
1? (VG) Starkt sliten aktie utan veck eller pappersförlust.
2 (P) Starkt sliten aktie med flera veck, eller /och pappersförlust.

Om inget annat anges är kvaliteten på aktien 0-01.

Förkortningar

- Riss Liten reva i brevet
Mak Makulerad med hål eller stämpel
Kv Kvalitet
et. Emitterad
SAF Boken Svenska Aktiebrev före 1850. B.Strandberg m fl Sthlm. 1991
GA Boken Katalog över Gamla Aktiebrev. Sv. Föreningen för Historiska Värdepapper. 1998
J Järnvägsdata, Sv. Järnvägsklubben, Stockholm 1992
BL Blankett. Ej emitterad aktie
Dek Dekorativ ram eller flerfärgad
Bild Någon form av bild eller motiv på aktien

Storleken är ca A4 om inget annat anges.

Branscher

Bad, brunnar, hälsa
Bank, finansbolag
Bruk
Bryggeri
Bränsle
Bygg, fastigheter
El, kraft, vatten
Försäkring
Glas, porslin
Gruv
Handel
Hotell, restaurang, café
Järnväg, spårväg
Kemi, läkemedel, tvätt
Lantbruk, avel, trädgård
Livsmedel, tobak
Nöje, teater, sport
Sjöfart, varv, hamn
Skola, undervisning
Sten-, kalk-, tegelbruk
Textil, läder, skor
Telefon, telegram
Transport, fordon
Tryckeri, tidning, förlag, papper
Trävaru, skog, möbler
Tändstickor
Verkstad, industri
Utländska
Övrigt

BAD/BRUNNAR/HÄLSA – BATH/HEALTH

Nr	Företag	Utrop
1	Lundsbrunns AB , 500 kr, 1897, Lundsbrunn, GA.2575, kv.VF	200
2 *	Porla Brunn , 500 kr, 1874, Stockholm, GA:II.1172, bild, mak. Ett blad, storlek 27x25, kv.EF	2 000
3	Stockholms Badhus AB , 100 Guld mynt, 1884, Stockholm, GA.4086, dek. kv.VF	300
4	Sånga Brunns AB , 25 kr, 1882, Sånga, GA.4638, dek. kv.EF	350

BANK/FINANSBOLAG – BANKS/FINANCE

5 *	Göteborgs Bank , 1 250 kr, 1964, Göteborg, GA:II.529, bild, mak. storlek 23,5x32,5, kv.EF	400
6	Investment AB Promotion , 9 000 kr, 1977, Stockholm, GA.1939, mak. kv.EF	100
7	Kreuger & Toll, AB , 100 kr, 1926, Stockholm, GA.2294, bild. kv.EF	300
8	Lånekassan af 1914, AB , 10 000 kr, 1939, Stockholm, GA.2590, mak. kv.EF	400
9 *	Mälareprovinsernas Bank, AB , 500 kr, 1916, Sthlm, GA.2864, bild. mak. hålslag, storlek 33x22,5, kv.VF	900
10	Norrköpings Pantaktiebank, AB , 100 kr, 1877, Norrköping, GA.3042, dek. storlek 23x31,kv.VF	400
11	Nylands Folkbank, AB , 100 kr, 1913, Nyland, GA.3186. kv.EF	250
12	2 st aktiebrev - Skandinaviska Banken AB , 100 kr, 1953, Göteborg, GA.3872, Svenska Lantmännens Bank, AB , 100 kr, 1917, Stockholm, GA.4509, dek. kv EF	200
13	Svenska Handelsbanken, AB , 500 kr, 1955, Stockholm, GA.4463, bild, mak. storlek 22,5x33,5, kv. EF	250

BRUK - FACTORY

14 *	Adolfors AB , 1 000 kr, (1902 Leksand) 1919, Adolfors, Ej i GA. bild. kv.EF	300
15 *	Edsvalla Bruks AB , 5 000 kr, 1875, bild, GA.796, bild. (Fjerde klassen) kv.EF	600
16	Fagersta Bruks AB , 500 kr, 1937, Stockholm, GA.979, dek. mak. storlek 23x31,5. kv.EF	200
17 *	Gimo-Österby Bruks AB Obligation , 5 000 kr,1930, Gimo Bruk, dek. mak. storlek 24x35,kv.EF	300
18	Holmens Bruks och Fabriks AB , 1 000 kr, GA.1928, Norrköping, mak, tejpåd, kv.VF	200
19 *	Klosters AB Obligation , 1 000 Guldmynt, 1877, Kloster, dek, mak. storlek 23,5x35,5. kv.VF	900
20 *	Kohlswa Jernverks AB , 5 000 kr, 1918, Kohlswa, GA.2223, dek. mak. storlek 24,5x32,5. kv.EF	800
21 *	Skyllbergs Bruks AB , 5 000 kr, Skyllbergs Bruk, Ej i GA, dek, blankett. storlek 18,5x27, kv.EF	500

BRÄNSLE - FUEL

22	Martebo Myr, AB , 1 000 kr, 1892, Stockholm, GA.2700, dek. kv.EF	250
23	Torf, AB , 500 kr, 1908, Jönköping, GA.4854, bild, kv.EF	200
24	Wängs Kultorf AB , 100 Rdr Rmt, 1872, Stockholm, GA.5341, bild, storlek 25,5x32, fläck, kv.VF	600

EL/KRAFT/VATTEN – ELECTRICITY/POWER

25	Electrolux, AB , 1 000 kr, 1954, Stockholm, GA:II.310, dek. mak. kv.EF	200
26	Elmverkens AB , 100 kr, 1917, Elmhult, GA.846, dek. kv.EF	150
27	Nya Elektriska AB Volta , 1 000 kr, 1922, Stockholm, GA.3117, dek. kv.EF	100

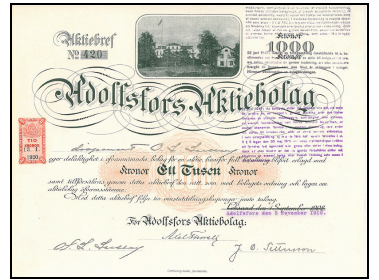
Nr 2

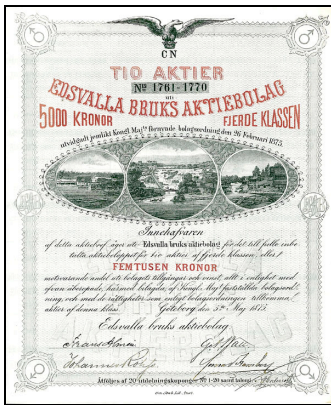
Nr 5

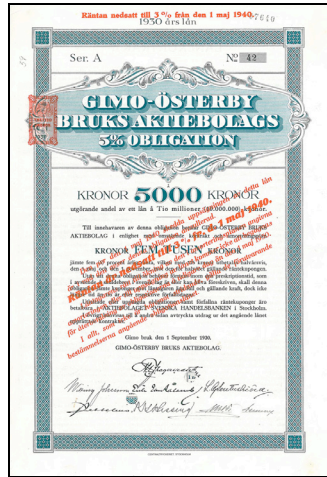
Nr 9

Nr 14

Nr 15

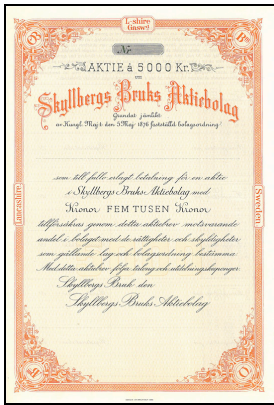
Nr 17

Nr 19

Nr 20

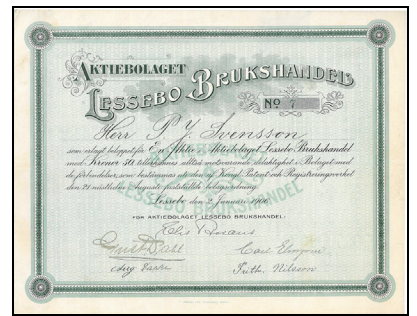
Nr 21

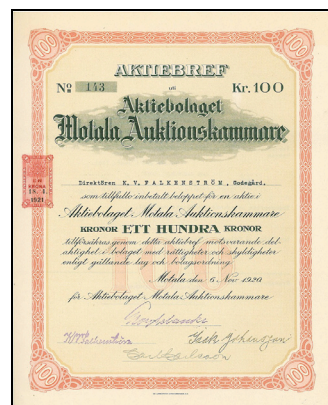
Nr 34

Nr 35

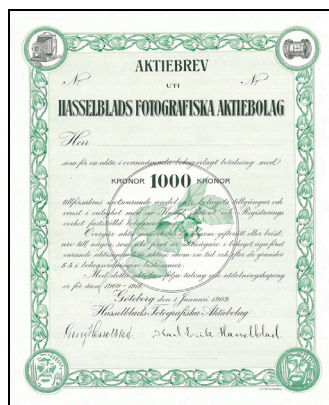
Nr 38

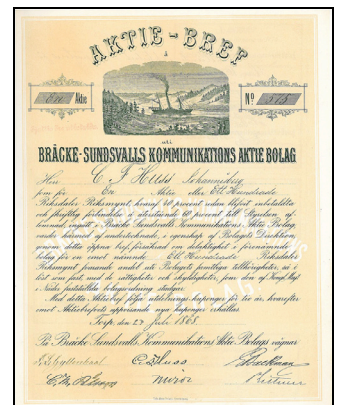
Nr 39

Nr 42

Nr 50

Nr 51